

MEGJELENÉSHELYE

KIADÓHIVATAL:

SOPRON.

Müller P.-u. 1. Tel.: 175

LEVÉLCIM:

SOPRON I.

POSTAFIÓK: 81.

FELSŐDUNÁNTULI HÉTFŐ

POLITIKAI, TARSADALMI ES SPORT-HETILAP

Előfizetési árak:

NEMETORSZÁGBAN

Egész évre RM 12.-

Fél évre . . . 6.-

Negyed évre . 3.-

Megalakult az új bolgár kormány

Szofia, június 5.
Június 1-én Bozsilov Dobri eddigi miniszterelnök benyújtotta

lemondását a kormányzótanácsnak. A kormányzótanács a lemondást elfogadta és az új kormány

megalakításával Bagrjanov Iván volt földművelésügyi minisztert bízta meg.

Olberg alezredes beszámolója a keleti hadszínterről

Berlin, június 5. (NST) Alfred von Olberg nyugalmazott alezredes, az Europa-press katonai munkatársa írja: A egész keleti arcvonalon feszült várakozás uralkodik, tekintve, hogy a szovjet hadvezetőség bejelentette: a nyári offenzíva közvetlenül küszöbön áll. Ez a feszültség újra meg újra élénk csatározásokban robbant ki az előretolt biztosító erők között. Mivel a német légi felderítés állandóan ellenőrzi az ellenséges arcvonal mögött folyó mozgásokat és újra

meg újra könyörtelen támadásokkal veri szét a csapatgyülekezéseket és utánpótlási raktárakat, a német hadvezetőség teljesen tisztában van azzal, hogy melyik szakaszokon várhatja először a nagy szovjet támadásokat. Ez a felismerés eredményezi a német, magyar és román csapatok helyi jellegű támadó vállalkozásait, mint amilyeneket tegnap Brody vidékéről és a Kárpátok előteréből jelentettek. Bár ezekben a harcokban gyakran nagyobb erők vesznek részt, mindenteljes fegyvernemek

csapataiból, amelyeket rendszerint harci repülőrajok is támogatnak, mégis csupán az a cél vezet ezeket a támadó vállalkozásokat, hogy vagy kedvezőbb állásokat ragadjanak el az ellenségtől saját elhárításuk céljára, vagy pedig szétverjék az ellenséges támadó előkészületeket. Erre a célra elsősorban a kiinduló állások elpusztítása vezet, amelyeket szovjet részről azért építettek ki, hogy lehetőleg kedvező módon indítsák meg adott időpontban az előretörést.

latos meghasonlásban és a vallási mozgalmak sokasága miatt, amelyek az idők folyamán a katolikus egyháztól elszakadtak. Majd az eljövendő béke kérdésével foglalkozott. E béke kialakításáról — mondotta — mostanáig, sajnos, nagyrészt csak az értelmetlenség szavai hangzottak el. Azok a gazdasági és szociális állapotok, amelyek az ilyen szörnyű győzelmi és béketervekből előállnának, az eljövendő idők ostorává válhatnak. A világban minden nép nemzeti enji szabad kibontakozására lehetőség kell, hogy legyen. (MTI)

BERLINBŐL JELENTIK:

A német légharítás májusi eredményeit feltüntetve áttekintésből kiténik a német vadász fegyvernem fokozódó fejlődése és a német légharító tüzérség erősödése. Május folyamán összesen 1839 északamerikai repülőgépet lőttek le, az angolok és amerikaiak tehát májusban több mint 22 teljes eredményt veszítettek és mintegy 13.000 fönyi repülőszemélyzetet.

Elkeseredett küzdelem Viak szigetért

Tokióból jelentik: Viak szigetén jelen elkeseredett harcok folynak és azok alakulását a japán fővárosban különös érdeklődéssel figyelik. Ennek a szigetnek ugyanis hadászati jelentősége igen nagy. (MTI)

Jalcsin török közirő a Tanin című lapban mély pesszimizmussal ír a jövő kialakulásáról. Jalcsin szerint Eden beszéde azt bizonyítja, hogy az angolszások és az oroszok között igen nagy ellentétek vannak. (MTI)

megemlékezett azokról a nehéz megpróbáltatásokról, amelyek a múltban sem kerültek el Róma városát és beszélt a múlt évszázadok pápáiról, akik mindent elkövettek koruk inségének enyhítésére. Azoknak a segítő intézkedéseknek felsorolása, valamint az egyházi szervezetek Róma lakossága körében már végrehajtottak, a Szentatya megállapította, hogy az inséget szenvedők támogatására pápai hajórajt is szeretett volna szervezni és munkába állítani. Ez a terv azonban mindegyik megghiúsult, mert a nagy tengeri háborút viselő hatalmak megtagadták beleegyezésüket. A pápa beszédének további folyamán utalt hivatalának kötelességeire, amelyeket a Megváltó e szavai tesztítenek meg: Legeltesd bárányaimat és legeltesd juhaimat. Isten megbízatásának végrehajtásában — folytatta XII. Pius pápa — a pápa nem engedi magát akadályozni semmiféle emberi hatalomtól. A pápa megemlítette a jelenkor átalakulási áramlatait és hangsúlyozta annak szükségességét, hogy ennek összhangban kell maradnia a keresztény élet szabályainak. A római katolikus egyház itt nem ismer megalkuvást. A továbbiakban kiemelte a pápa: Ha a hadviselés módjában, valamint a jövő békéjének előkészítésében a kereszténytanok nem fognak jobban érvényesülni, akkor a világ továbbra is szenvedni fog a saját

A NEMZETKZI Sajtó Tudósító jelenti: A múlt szombaton végrehajtott angol-amerikai terrortámadás következtében Mar-seileben 21.000 lakos vált hajléktalanná. A legutóbbi jelentések szerint a terrortámadás halálos áldozatainak száma 1216. (MTI)

ROUEN városa a legutóbbi angolszász légitámadás óta egyetlen hatalmas lángtengerre változott. Az erős szélben a tűz az egész városra kiterjedt. Eleinte robbantásokkal igyekeztek elzárni egyes városrészeket a továbbterjedő lángok elől. (MTI)

A WILHELMSTRASSEN azt tartják, hogy „a zsarnokok háborúja” nevet, amelyet Roosevelt választott a mostani háború megjelölésére, az amerikai elnök igen szerencsésen választotta meg. (MTI)

SÁTORALJAUJHELYRŐL jelentik: A városban most tartották meg a tizenötödik elsősegélynyújtási tanfolyamot, amelyeken eddig összesen ezer nő képeztek ki. (MTI)

BUKARESTBŐL jelentik: Május 31-én reggel 8 órakor a bukaresti magyar követség koszorút helyezett el a Hősök temetőjében. A követség nevében dr. Medgyesy Alfonz ideiglenes ügyvivő helyezte el a koszorút. — (MTI)

Ellenséges terrortámadás több magyar város ellen

Budapestről jelentik: Június 2-án a kora délelőtti órákban ellenséges bombázó-kötélékek vadászkísérettel főbb útvonalon az ország déli határát átlépve több városunk ellen terrortámadást

intéztek, majd déli irányban elhagyták az ország légterét. Több helyről bombázásokról érkezett jelentés. A lakosságnak veszteségei voltak, s anyagi károk keletkeztek. (MTI)

XII. Pius pápa: Rómának nem szabad hadszínterré válnia

Rómából jelentik: XII. Pius pápa beszédét intézett a bíboros-kollégium tagjaihoz, akik Granitó Pignatelli de Belmonte bíboros doyen vezetésével a Szentatya névnapján alkalmából a pápa válságában megemlékezett a most folyó háború okozta szörnyű szenvedésekről és hangsúlyozta, hogy a mai hadvezetés fokozottan olyan kegyetlen formákat öltött, amelyeket nemrégiben még lehetetlennek tartott volna az emberiség. Ezzel kapcsolatban a pápa főleg

az Örökváros ellen intézett ismételt angol-amerikai légitámadásokat is megemlítette és hangsúlyozta, hogy ezek nem csupán az Örökváros környéke ellen irányultak. Rómában azonban semmiféle körülmények között nem szabad hadszínterré válnia. Teljes pártatlansággal, de a legnagyobb nyomatékkal kívánom megállapítani — mondotta a Szentatya —, hogy az anyagi vilkosság bűnében vétkezik az emberiség és az isteni igazságosság ítélőszéke előtt az, aki kezét emeli Rómára. A pápa ezután

Nyolc szovjetlőveg a levegőbe repült

Valahol a keleti fronton,
1944. május.

Kora hajnali derengésben bontakozik ki a galíciai falucska szalmatőrs háza. Innen az erdőből távcsővel egész jól megfigyelhető a falu szélén felállított orosz űteg nyolc lövege. Ertesülésünk szerint a községben 2 század szovjet gyalogos van elszállásolva. N. Ferenc hdgy. azt a feladatot kapta, hogy századával nyomuljon előre a falu széléig és ott várja be a további parancsot.

El is indult a század, hogy feladatát végrehajtsa, óvatosan, lépésről-lépésre közelítették meg a falut. Az erdői fái, amelyek lehűztek a községig, lehetővé tették az észrevétlen felvonulást, a szovjet őreket semmit sem vettek észre. Az utolsó százötven méter már csúszva-mászva tették meg, kihasználva minden kis bokrot a rejtőzésre. Hegyvidászaik nagy mesterek ebbe, a legnehezebb terepen is könnyen mozognak és észrevétlenül.

A faluból itt-ott kutyaugatás, tehénbögés hallatszik. Különböző mélységes csönd van mindenfelé. Keleten felhasad az ég alja, lassan virradni kezd. Honvédeink ruhája a harmatos fűben átnevededett, a támadásig még több mint két óra van hátra. Nem valami kellemes ilyen állapotban a várakozás.

G. István honvéd előre kúszik, hogy szemrevételezze terepet, a tőlünk mintegy 300 méterre felállított orosz űteg környékén. Alig múlik el 10-15 perc, máris jön vissza és jelenti: hogy az orosz tüzérség tűz megnyitására készül. Ez a hír kellemetlenül érintette a századot, mert tudtuk, hogy az ezred zöme hátunk mögött menetel utánunk 5-6 kilométer távolságra. Ha most az oroszok abban az irányba megnyitják a tüzet, akkor bizony nehéz helyzetbe kerül az ezred. Tanakodásra nincs idő, gyorsan kell cselekedni.

ROHAM AZ ŰTEG ELLEN

N. Ferenc hadnagy kiadja a parancsot a század egyik szakasza folytatja további észrevétlen előrenyomulását és a nyolc orosz löveg kezelőszemélyzetét haladéktalanul megtámadja. Ennek megtörténte után a század visszamaradó része bevonul a községbe és a birtokába veszi.

Mint a gyíkok a fűben kusztak előre gyopáros honvédeink. Az orosz lövegek már egészen tisztán látszottak. Idegölő pillanatok voltak ezek. Még száz méter, már csak 50 méter, most már csak 30 méter.

Roham!

Mint a fergegét védették magukat honvédeink a meglepett oroszokra. Ezeknek még arra sem volt idejük, hogy puskát kapjanak a kezükbe.

Az űteg megsemmisítése olyan bénító hatással volt az amúgy is meglepett, álmukból felriasztott oroszokra, hogy fejvesztett menekülésbe kezdtek. A falu 15 perc alatt a miénk volt. Sok szovjet katonát a szobákban leptek meg honvédeink. Ezek magadták magukat.

Vad Lajos zászlós

ALIDA VALLI

legkedvesebb filmje

SZERELMI RIADÓ

keddtől péntekig a Városi Moziában!

A sebesült századparancsnok legendája

(Május elején.) Alig szürkült még. A magaslaton fenyves szegélyén a zászlóalj támadásra készült. En egyik századával tartok. Az árcokon nyoma sincs az igazolomnak, inkább valami különös elszántással kémelenek a völgyön túlra, keresztül R. falun, egy kisebb emelkedésre, ahol egy sűrűn ültetett fenyősor sötétlik. A támadási cél a fenyősoron túl a régi temető.

Fél nyolc. A nap már magasan jár. A völgyet megülő tejfehér köd szakadczni kezd. A századparancsnok kiadja támadás előtti utasításait. Működésbe lép a tüzérség: ágyúk és aknavetők, alaposan megdolgozzák a terepet. A kitünően beásott orosz még lapul. Pontosan nyolc óra. A század mögötti magaslaton lassan elhallgatnak az ágyúk és az aknavetők. Közeledik a nagy pillanat. Ezekről a percekről fűg minden. Hogyan sikerül a megindulás, hogyan fogadja a század az első tüzet, nem-e torpan meg tőle. Az ukrainai háború ujoncai készülnek a támadásra. Az északkez már megindult. Megszólalnak az orosz aknavetők. Verik az erdő szegélyét. Hírből már ismerjük ezt a feyvert. Az oroszoknak meg kell adni jól céloznak. A század azonban nem rendül meg. Kovács Ödön zls. rohan emberei élén. A támadók tudják, hogy szemben hol vannak az ellenséges fészkek. Egy terebélyes fa mögül előbukkan egy orosz fej. A zászlós nem sokat tétozódik, odahaza 80 méteren biztosan dobott, jól irányzott kézigránt repül a kezéből. A következő pillanatban karjait széttárva hanyattvágódik a muszka, kezitusa és máris kezünkön van az első fészkek és az első orosz géppuska. A többi már könnyebben megy. Rövid idő alatt három fészket sikerült kiemelni. Megszólalnak újra az orosz géppuskák. De nem a honvédre lőnek. A menekülő oroszok után zuhognak a lövedékek.

Hihetetlen erőre kap a század. Az első percek sikerei olyan önbizalommal töltik el a zslait, somogyi, bajai, bácskai és szatmári fiukból álló zászlóaljat, hogy a végső siker máris biztosnak látszik. Közben azonban megsebesül a századparancsnok. Árpád-Erdődi Gyula fhdgy. Súlyos szilánktalálattal éri csipőjén és karján. Nem számít. A hadnagy kitart a helyén, a támadás lendülete nem csökken. Hiába minden kérés, a parancsnok vezet tovább. Hordágyra teteti magát úgy viszik előre. A példáz fokozza az emberek elszántságát. Most már a bosszu is sarkalja őket.

A nagy lendülettel támadó század már elérte E község szélső há-

zait. A tüzkeresztségen átesett fiuknak itt a harc legsúlyosabb fajtájú jut ki mindjárt osztályrészl: a helység-harc. De ez nem legyűrhetetlen akadály. Háznál-háza halad előre a támadás. Bebizonyul, hogy a régi katonai erények nem haltak ki a hős apák fiaiból. Bátorak és előrelátók, elszántak és leleményesek, férfiak és hősök. De alig van már valaki akinek testében ne lenne egy két aknazsilánk, Karakas honvéd csak úgy foghegyről jegyzi meg:

Ugy érzem mintha szunyog csipett volna meg. A mellébe és a karjába kapott szilánkot. Kovács zls. arca vezlik. Fejét is végig szántotta egy szilánk, mikor egy pillanatra levette sisakját, hogy megtörölje izzadt homlokát.

Kemény elszánt harc után a század átvágja magát a község egyik részén. Megállíthatatlanul tör tovább a cél felé. Hiszen a sötétzöld fenyvölét szegélyezett temető már ott a magaslaton már nincs is olyan messze. És a fehéren csillogó kárpáti hegyeken túl még le-

sem bukkott a nap, amikor a súlyosan sebesült Árpás fhdgy. jelentése megérkezett a parancsnoksághoz.

A kitzűzött célt elértük, a magaslatot birtokunkba vettük. S ezen a napon új legenda született. A sebesült századparancsnok hősi legendája. A sebesült parancsnok pedig a parancs ellenére sem hagyta ott katonáit. Ott áll most is fedezékében. Markáns borostás arcára büszkén tekint minden katonájára, amikor fejében sáros sisakkal szürosan figyel az ellenségre, vagy pedig bajtársiasságot sugároz meleg tekintettel körülsimogatja fiait.

R. falu is a miénk. Sötét éjszakában kísértetiesen lángolnak a felgyújtott házak. Mind orvlövész fészkek voltak, kezdve a templomtól a paplakig. Itt fenn az állásokban pedig serény munka folyik. Jól beássák magukat katonáink. Csend van, csak itt ott hallani némi halk suttogást. Emlékeznek a fiuk, a rohamról beszélnek még nagyon benne élnek. Aztán a „jótékony álom rászáll a szemplátra, csak a figyelők virrasztanak. Meg a járórok, akik a szomszéd kötelékhez indulnak. S velük elindul útjára a legenda a sebesült hős legendája.

Külpolitikai érdekességek

A „Sunday News” „A nagy medve” címen óva inti Amerikát egy esetleges orosz inváziótól. Ma úgy látszik, írja a cikk, hogy a háború után a világ két nagyhatalma, az USA és Oroszország lesz, míg Anglia csak másodrangú szerepet játszik. Sztalin most megveti alapját egy háború utáni orosz nagyhatalomnak. Roosevelt Teheránba csalta Sztalint és azt hitte, hogy ott majd rá tudja venni a ravasz orosz a világszabadság négy pontjának elismerésére. Sztalin viszont tudatta Roosevelttel, hogy élete veszélyben forog, ezért Roosevelttel legjobban tenné, ha a szovjet követségre jönne és ott maradna. Sztalin ezáltal Roosevelttel el akarta választani Churchilltől, ami sikerült is. A teheráni nyilatkozat létrejött ugyan, de Sztalin csakhamar kimutatta, a foga fehéjjét és magának követelte a balti államokat, Finnország és Lengyelország egy részét. Az USA és Kanada tekinték annak Oroszországot, ami a valóságban, t. i. egy örök rablásra kész nemzetnek. Ha nem vigyázunk, írja a lap, az orosz medvének egy napon az a gondolata támadhat, hogy partra száll az Aleutákon.

Az „Associated Press” Larry Allé nevű tudostója a „Gripsholm” fedélzetén Barcelonában,

ahol meginterjuválták, érdekes nyilatkozatot tett az angol-amerikai légitámadásoknak hatásáról a német közlekedési hálózatra. Allett a németek Tobruk előtt fogták el és egy fogolycsere alkalmával került a „Gripsholm” fedélzetére. A nagy kiterjedésű német vasúti hálózat — mondta Allen, — nagyjában érintetlen minden légitámadás ellenére is. Jóllehet az invázió küszöbön áll. A nagy vasúti csomópontok Keletfranciaországban pl. állandóan tele vannak katonákkal, akiket nyugati vagy keleti irányba szállítanak. Nyolc hónapi tartózkodás alatt a fogolytáborban volt elég alkalom megállapítani, mily hathatósan és torlódásmentesen működnek a német vasútak. A lengyel hártórtól Marselleig való útam alatt nem láttam egyetlen vasúti állomást sem szétrombolt, vagy súlyosan megrongált állapotban. Berlinből nem nyilatkozhatom, mert ott nem jártam.

Semmisem hazugabb, írja a „Dagsposten” egyik vezércikkében, mint a bolszevizmusról azt állítani, hogy az a demokrácia egy válfaja és annak célkitűzései kimerülnek Németország megsemmisítésében, de expanziós törekvései nincsenek. Az orosz imperializtikus törekvések nem bolszevista

eredetűek, hanem generációk
tróksége. Szövetséges győzelem
bolsevista Európát jelent és újabb
lehetőséget nyújt a világ bolsevi-
zálására.

A „New York Times” egyik cik-
kében a következőket írja: Csapa-
tunk nem azért jöttek Európába,
hogy beavatkozzanak az olasz,
jugoszláv és francia polgárhábo-
rúba. Minél kevésbé avatkoznak
ezekbe bele, annál boldogabbak
lesznek ezek a népek és annál
előbb lesz ott béke.

Az „Alcazar” című spanyol új-
ság arról ír, hogy Németország az
egyedüli ország, mely Európa
megsemmisülése ellen küzd. Min-
dig világosabb lesz előttünk, hogy
milyen messzemenők voltak a
bolsevisták európai céljai. A szov-
jet legutóbbi céljai után, melyek
Norvégia, a Kattegat, Beltre,
Közép- és Délkelet-Európa ra vo-
natkoznak, a demokratikus orszá-
gok számára már alig maradna ér-
dekkörlet. Hol az a híres demo-
kratikus szabadság, amelyért Ang-
lia állítólag megkezdte a hábo-
rát? Anglia csak Hollandiát és
Belgiumot akarja a háború után
érdekkörébe vonni? Számolni kell
azonban Németországgal is és
egyedül Németország küzd Euró-
páért.

A „Folgets Tagblatt”-ben egy
amerikai vészorvos arról ír, hogy
a japánok és németek ellen har-
coló amerikai katonák körében az
idegösszeomlás mind gyakrabban
lép fel. Az amerikai flottának a
órára külön berendezett hajója
van.

Hadgyakorlat az első vonal mögött

A páncélos támadások ellen az
oroszok újabban úgynevezett pán-
célzárral próbálnak védekezni. Ez
abban áll, hogy az ilyen zárat
úgy szárnyban, mint mélységben
páncélhárító fegyverekkel spé-
kelik tele, a szabadon hagyott te-
rpet pedig elaknásítják, vagy
különböző mesterséges akadályok-
kal építik be. Természetesen ilyen
páncélos záron való áthatolás
meglehetősen nehéz. Háborús
statistikai adatokból véve figye-
lembe, a keleti páncélos csapatok
eredménynérege 1:10-hez a né-
metek javára. Ez világosan mu-
tatja a németek harcászati fölé-
nyét, az oroszokéval szemben. A
napokban megtartott nagy pán-
célós gyakorlat, melyen részt vet-
tek a német fegyveres haderő,
légi és szárazföldi alakulatai, a
legújabb harceszközök igénybevé-
telével azt a célt szolgálja, hogy
a páncéloszáron való áthatolás a
lehető legkisebb veszteség mellett
is sikerrel járjon. A gyakorlat
eredménye meglepő volt, mert be-
bizonyosodott, hogy a német pán-
célós haderő együtt működve a
legénnyel és nehéztüzérséggel a
legerősében kiképzett páncélos-
záron és a legminimálisabb vesz-
teség mellett tud előre törni. Az
elkövetkezendő páncélos csapatban
az oroszoknak sok meglepetésben
szedése a látogatás alapján.

1944. június 7-11., szerda - vasárnap

A magyar filmgyártás kimagasló alkotása a

Menekülő ember

Ajay Andor és Tolnay Klári a főszerepekben.

Eseménye a festőien szép erdélyi tájakon játszódik le — Gondoskodjon időben jegyeiről.

Az Elite-Mozgóban.

Külföldi érdekességek

Az „Internacional New Servi-
ce” kairói levelezője — Rav
Brook — leírja, hogy az angol in-
formációs szolgálat hogyan segí-
tette elő a Balkánon a bolsevizá-
lást. Az angol cenzura, mely a
kairói és teheráni konferenciáról
kiadott híreket megnyirbálta a
Balkánnal kapcsolatban, csak
szovjet-barát cikkeket engedélyez.
Ugyancsak nem engedélyez ezzel
kapcsolatban bírálatot Washington
külpolitikájáról. Szó szerint ezeket
írja Brook: „Mint balkáni, török-
országi és kairói levelező a londoni
és washingtoni utasításokat
sokszor olvastam vagy hallottam.
A kairói cenzúra nemcsak elnyo-
mott minden Mihailovitsch-barát
hírt, hanem követelte, hogy Tito-
ról hízelgő és hamisított jelenté-
seket közöljön. Sztalin már 1942-
ben követelte, hogy London és
Washington vonja meg Mihailo-
vitsch támogatását. Ezt a tényt az
angol kémszolgálat megbízható
forrásából tudtam meg. Moszkvai
ügynökök, mint pl. egy bizonyos
Luis Adseitsch eközben Titonak
csinál az USA-ban reklámot. Csak
csodálkozni lehet azon, hogy ho-
gyan dől be ennek a csalásnak az
amerikai közvélemény. Tito állí-
tálagos sikereiről szóló közlemé-
nyek teljesen légből kapottak és
hazugok. Az az adó, mely ezeket
terjeszté, nem Jugoszláviában
vagy a Balkánon van, hanem Tif-
liszben és bolsevisták kezelik. Jól-
lehet a nagy amerikai és angol
lapok ismerik azt a tényt, mégis
közlik a hazug jelentéseket, mivel
erre külügyminisztériumaiktól kü-
lön utasítást kapnak.

A „New Weeks” című amerikai
hetilap megállapítja, ha akarnánk,
akkor már most megsemmisíthet-
nők a brit birodalmat, mivel az
angol gyarmatok és dominiumok
mindinkább Rooseveltől és nem
Churchilltől függenek. Az USA
most közvetlenül tárgyal a brit
dominiumokkal, amíg addig nem
jelent veszedelmet az angol vilá-
uralom számára, míg London kész
Washingtonnal egyetértésben ha-
ladni. Az USA követeli azonban,
hogy a brit birodalom hangolja
érdekeit az USA érdekeihez, amint
ugyanazt követeli a franciáktól, a
belgáktól, a hollandoktól és vala-
mennyi gyarmati hatalomtól.

A „Sunday Times” Alostair ör-
nagy tollából cikket közöl, mely-
ben felvetődik az a gondolat, hogy
a zsidó névváltoztatásokat szün-
tessék meg Angliában. Az örnagy
azt írja: „Nem valószínű, hogy
valamely angol Rosenblumra vál-
toztassa nevét pl. Ha azonban va-
lami Rosenblum Samu úr jobb úz-

letet akar kötni skót whiskyvel,
úgy senkisésem tudja abban meg-
akadályozni, hogy tiz fontért ne-
vét Buchananra, Maigra vagy
Grantra ne változtassa.

Az amerikai hadi gazdálkodási
minisztérium bejelentette, hogy
április hónapban a repülőgépek
gyártása 5 százalékkal volt keve-
sebb, mint márciusban. Donald
Nelson ezt mondja: Ez a visszae-
sés határozottan kellemetlen, mi-
vel nem engedi harci erőfeszíté-
seinket fokozni.

A Madridban megjelenő El Es-
panol című spanyol hetilap arról
ír, hogy Oroszország és annak cél-
jai változatlanok. Utal itt Andre
Gide francia kommunista író nagy
csalódására Moszkvából való visz-
szatérése alkalmával és megállá-
pítja, hogy hihetetlen az a vak-
ság, mellyel a civilizált világ egy
része meg van verve. Erthetetlen,
hogy lehet az hínni, hogy Moszk-
va Katyn-szerű tömeggyilkossá-
gait, világuralmi céljait, vagy
egyházüldözését megváltoztatta
volna. Nézzem mindenki Lengyel-
ország példájára és gondoljon ar-
ra, hogy a Szovjet nem ismeri a
szerződések fogalmát.

A Bernben megjelenő Liberté a
bolsevizmus igazi arcáról ír s
megállapítja, hogy intellektuel kö-
rökben arról próbálják meggyőzni
az embereket, hogy a bolsevizmus
emberies és keresztény formákat
kezd felvenni. Naiv romantiziz-
musokban új testvériességről be-
szélnék, nem látják meg a festett
képek mögött a tarkolóvés ár-
nyát. A szovjet „fejlődik”, Sztal-
in „atyuska”, „lehet egymással
beszélni” — ilyen kijelentések
hangzanak el és nem látják a ben-
nük rejlő súlyos kétértelműséget.
A szovjet nemcsak világnézet, de
hatalom is és semmi jótét nem
mutatta még, hogy megváltozott
volna. A kommunizmus ma a de-
mokrácia és a szabadság kártyá-
jával játszik, kezében tartja azon-
ban aduként a zsarnokság és ter-
ror kártyáját és adandó alkalom-
mal ki fogja játszani őket. Aki
nem hiszi, saját bőrén és lelken
fogja tapasztalni.

Tangerből jelentik, hogy az Al-
giri Maillot hadi-kórház három-
negyed része zsidókkal van tele,
akik elérték, hogy kifogástalan
egészségi állapotuk dacára beteg-
létszámra kerüljenek. Ismeretes
ugyanis, hogy ezen hadikórház
vezető orvosai kivétel nélkül zsi-
dók. Ez a tény Algír katonái kö-
reibe nagy feltűnést keltett, mi-
vel francia katonák a nagy ágy-

hiányra való tekintettel néha még
súlyos állapotban sem kerülhet-
nek be ebbe a hadikórházba.

A Németország elleni légiterror
cétalanságát most már a nyugati
katonai körök is belátják. Mar-
quis Childa legutóbb többek kö-
zött arról ír a svéd sajtóban, hogy
az Angliában lévő amerikai légi-
haderő még csak februárban érte
el teljes létszámát, mivel az ame-
rikai produkció nagy része a pa-
cifik terére ment. Ezért lehetsé-
gesek csak február óta a nagy nap-
pali támadások. Mindazonáltal
megállapítható, hogy a német el-
hárítás és támadás erejét nem si-
került megtörni.

MILYEN ALJAS PROPAGANDAVAL DOLGOZIK A SZOVJET!

Öt magyar fiu érkezett meg ha-
difogságból. Csak úgy egyszerűen,
simán elengedték őket, azaz...
még sem. A nagylelkűnek látszó
csellekedett mögött ott rejtőzik a
szovjet minden romlottsága. Mie-
lőtt útnak engedték volna őket
mindegyik honvédek átadtak 20
—25 levelet azzal hogy hazaker-
zésük után ezeket adják postára.

En is elolvastam ezeket a leve-
leket egyik olyan mint a másik.
Feladójuk egy-egy foglyul honvéd,
a levélben az illetők arról értesít-
tik hozzátartozójukat, hogy orosz
fogságba kerültek, nagyon jó dol-
guk van, mindennel el vannak bő-
ven látva. A dologban azonban az
a legérdekesebb, hogy a feladó-
ként feltüntetett honvédekének
soha még egy percig sem voltak
orosz fogságban, ma is fegyverrel
a kezükben harcolnak a szovjet el-
len. Nagyon csalódnak a szovjet
urai, ha ilyen módon akarják a
belső frontot megrendíteni!

LABDARUGÓ MÉRKŐZÉS AZ ELSŐ VONALBAN.

Buzavetésekén keresztül gázo-
lunk előre a magaslat tulsó olda-
lán lévő arcvonal felé. A terep
rendkívüli hullámos, apró kis
völgyek dombok váltogatják egy-
mást. Éppen egy ilyen kis völgy-
ben haladunk, amikor az előttünk
lévő domb mögüll. Kiabálást hal-
lunk. Amikor odaértünk meglepőd-
ve látom, hogy német páncélosok
és magyar tüzekek rugják a bő-
rlebdát, mintha csak május kirán-
duláson lennének. Most tartanak
a második féldél 14-ik percében,
az eredmény jelen pillanatban 1:1.
Érdeklődésemre elmondják, hogy
már a második napja játszik a
versenyt. Sokszor félbe kellett
szakítani repülőtámadás vagy ak-
natűz miatt. Ilyenkor fedezékbe
vonnak és ha elcsendesedik min-
den, tovább folytatják a mérkő-
zést.

Hadi apróságok néhány mondatban

A „Harper“ newyorki kiadválalat kiadásában egy orosz író tollából, aki régebben lelkes bolszevista volt egy könyv jelent meg, amely Amerikában nagy feltűnést keltett. A könyv címe: My Life in Russia, írója Markola Fischer, a híres Luis Fischer író felesége. Fischerné Oroszországban született és 1915-ben azzal hagyta el hazáját, hogy oda csak a cárizmus bukása után tér vissza. Newyorkban élt, majd 1922-ben visszament Moszkvába, hol Luis Fischer felesége lett és nagy lelkesedéssel fogott hozzá a szovjet érdekében kifejtett munkásságához. Előbb Lausanneban, Ukrajnában majd 1928–30-ig Moszkvában dolgozott, 1939-ben azonban oly veszélyes lett a helyzete írja, hogy elhatározta, hogy elhagyja hazáját, mi a legnagyobb nehézségek mellett sikerült is. Könyvében leírja tapasztalait a családi és baráti kapcsolatok tervszerű kiirtását, az állandó kivégzéseket és a borzalmas terrort. A Szovjet Unióban, írja leszoktak az emberek arról, hogy őszintén beszéljenek és cselekedjenek. Nemcsak a GPU-tól, hanem egymástól is félnek. A szabadság fogalma ismeretlen a szovjetben és még a mostani háború közepette is óriási a terror.

A Currier de Geneve vezércikkében, mely a bolsevizmussal foglalkozik megállapítja, hogy a kommunizmus hazugság és illúzió, melynek alapja egy oly társadalmi életmód, mely csupán nyomorral és kétségbeeséssel végződhet. Anyagi kultúrája egy nagy tömlőre emlékeztet, melyből nincs kiút.

A Basler Nachrichten londoni tudósítója igyekezett megállapítani az átlag angol véleményét az európai problémákról. Véleményét a következőkben foglalja össze: A mérsékelt baloldali körök számára a Teherán óta eltelt idő nagy ijedelmet jelent. Ezek a körök ugyanis szintül hitték abban, hogy nemzetközi intézmények keretében jobb világot lehet létesíteni. Most azonban mind világosabban látják, hogy minden a hatalmi politikához tér vissza. Nem értik, hogy mi lett az atlantiki chartából, azokból az elvekből, amelyekért Anglia vállalta a háborút. Még a kommunisták sem látják tisztán Moszkva céljait. Általános a kérdés, hogy vajjon hogyan higgyenek a románok az orosz ígéretekben, mikor a lengyel kérdést látják maguk előtt példának? Két dolgot különösen nem értenek ezek a körök. Először a szovjet hatalmi módszereit politikai céljai elérésénél és másodsorúzt az indokolást, hogy az oroszok nek joguk van stratégiai határokról beszélni úgy ez azt jelenti, hogy ez a háború sem hozná meg az örök békét. Btvaszki ukrainai község bírójára a következőket mondja el a falu szenvedéséről: A szovjet által felfegyverzett banditák, mikor a szovjet átmenetileg benyomult ebbe a térségbe ítéleteket tartottak és ítéleteiket azonnal végre is hajtották, míg az áldozatok kiállása messzire hangzott el. E kis községben 280 em-

bert öltek meg, köztük számos öreget, asszonyt és gyermeket.

Az Illustrated London News c. angol folyóirat május 20-i számában arról ír, hogy tulajdonképpen előre isznak a medve bőrére azok, akik most azt tervezik, hogy mit csinálnak majd Németországgal a háború után. Nemzetközi értekezleteket tartottak e célból és elfelejtették, hogy nem az a fontos mi történik Németországban a háború után, hanem hogy mi lesz a szövetségesek sorsa? Az lenne a kérdés, hogy ezek a háború után is szövetségesek maradjanak és ne vesszenek akkor össze. Ha azon-

ban azt képzelik, hogy a német népet örökké le lehet igáznai, akkor ugyanabban a dőre felfogásban élnek, melyből az 1939-es év fel kellett hogy volna rázza az angolokat s mely 1940-ben katasztrófához vezetett. Hogy 1939-ben a második világháború kezdődött meg, ez egyedül azok hibája, kik 1938-ban béke helyett új háború tsiráját adták az emberiségnek. Akkor kényelmes békére rendezkedtek be és harcnál többre becsülték a börze-játékot és golfklubokat. Egész gyengeségükkel még kérkedtek is és nem riadtak még attól sem vissza, hogy érnyit csináljanak a tespedésből.

Régi kópházi parasztházak

Az 1856-os és 1892-es tűzvész a régi nád- vagy szalmafedésű házakat sorra égette le. Ezekből az időkől kezdve épül újja Kópháza, a vályogfalú, könnyen-tűzet fogó tetejű házak helyett cserépfödésű téglá, vagy kőházak épültek. Ezek is jellegzetes, leginkább kapu nélküli kétablakos házak. Ezeknek különösen az ajtó fölött lévő boltozata érdekes.

Most azonban a még 1810–1850-ig épült egészen régi nádas-házakról lesz szó. A „Ruppa“ nevű falurész, mely a Kópháza-Balf nevű MÁV-megálló fele a dombon fekszik, csupa ilyen házból áll. Még valami 15–20 ház sorakozik egymás mellett. A hófehér házfalak szép, megnyugtató sora fölött barna nádtetők.

A házfalak vályogból készültek. A megyében a legtöbb helyen a ház döngölt földből van. Két sor deszkából elkészítik először a falak vázát. Ezt megtöltik agyagos földdel. Majd ezt megvizezik és ledöngölik. Száradás után leveszik a deszkát s kész a fal. Egy öreg bácsi magyarszata szerint nem ilyen döngölt, hanem tapasztott a Ruppán lévő házak fala. Nagy agyagtömböket tapasztanak össze és deszkával, kézzel simítják a falat. Száradás után körül csak rá a falakra előbb a gerenda, majd a deszkafedés a gerendákra. Az alaprajz egészen egyszerű, mondhatnám primitív. Az első szoba két ablaka az utcára néz. E mögött a szoba mögött a nyílttűzhelyes konyha. Magát a konyhát két részre osztja egy fal. Amint az udvarról belépünk, előbb a konyha előrészebe érünk. Innen boltívű nyílás vezet. A választó falon keresztül jutunk a tulajdonképpeni konyhába. Ennek közepén áll a kemence. Az alsó részén maga a kemence. Tetején pedig kis mélyedés, fölött háromláb áll. A mélyedésben tűzet raknak, a háromlábra pedig a főzőedényt teszik. Ez a legősibb főzési mód. A tűzhely fölött nyílik a hatalmas kémény nyílás szője. Ez is tapasztott. A víz nádi, majd agyaggal tapasztják be, hogy meg ne gyuladjon. A kéménybe sok helyen rudak vannak beillesztve. Erre akasztják a füstölni való húst. A konyha után nyílik a második szoba is. Ez rendszerint a fiataloké. A fiú hozza ide asszonyát.

Néha még a lakosok után elhelyezett kamra mögé ugyan-

Mögötte itt-ott szin is van. Tarisznás háznak nevezik az ilyen szinrel ellátott házat a Répcemléken.

A nád, vagy szalmafedésű hosszú lécz rögzíti le. Az oromzat deszka, vagy mint az egyik házon, vesszőfonás. Az egyenes, nyílt lélek, a társaságra, szomszédai községre kíváncsi ember nem szereti a kaput. A szűk, keskeny udvarok helyett inkább a ház előtti utcácsét kedveli. Itt beszélgetnek a ház kissé előreugró orma alatt az árnyékban.

Régen a falu teljesen ilyen volt. Erre vall még sok helyen a konyhák nyílt tűzhelye, mely egyezik a „Ruppa“ házaiban megmaradt tűzhelyekkel. Még sok helyen a fal is vályog, a tűz után azonban kitoldozták téglával, kővel. Az elpusztult nádtető helyett raktak csak cseréptetőt, a házat kijavították s így maradt meg máig.

Konytyosház azonban egyetlen van csak, az Unger-vendéglőhöz közel. Arválnak...

Azon a néhány kapun, amit a „Ruppá“-ban találunk és benn a faluban lévő kapulábokon kopjafaszerű beróvás van. Rendszerint a házszám és a faragó neve áll rajt. A 102. számú ház kapubálványán (kapuláb neve), régi svastika jel van, mely azonban már nem tudatos felhasználás, csak dísz. Erről a horogkereszt szerű jelről tudunk kell, hogy ősnépek használták a testvériség, barátság kifejezésére. Két tört faágat keresztbenakva földbe tapostak, s kész volt a jel, hogy jóbarát járt erre. A germánoknál is megvolt, de kínaiak, indiánok is használták. A magyar népművészetben forgóróza néven ismert dísz, melyet osztjákok, cseremszék hímzésein is megtalálhatunk. Rajt van a teljesen geometrikus díszű lánán is, sőt az ebergöci bíró szőlőszájóján is. Készítője azonban, mint mondja, teljesen ötletszerűen használta. Még igen gazdagon faragott a 9. számú ház egész kapuja, mely azonban már dűledezik.

Kópházán azonban nemcsak a régi házak, ősi tűzhelyek, kapubálványok igazán néprajzi érdekességek. A még fennmaradt népviseleti ruhadarabok és más díszítőművészeti tárgyak roppant gazdagok. A községnek kellene valami formában gondoskodni arról, hogy feltárják a még ismeretlen néprajzi anyagot. Nem múzeumi

elhelyezésről kellene gondoskodni, mert így csak a múzeumi búvárok elé áll. Az ifjúság elé kell példának állítani. Falumúzeum lenne alkalmas erre, mint azt Pestmegyeben, Bórvéken azt már a Magyar Cserkészmozgalom regős kutatótábor országos viszonylatban is sikerrel megoldotta.

Mindenfelől

Meinl Gyula a német hadsereg hagyta vagyonát. A Bécsben napokban elhunyt Meinl Gyula híres gyarmatárnagykereskedő, akinek fiókjai fél Európában, tehát nálunk is jól ismertek és kedveltek, végrendeletileg úgy intézkedett, hogy rendkívül tekintélyes, majdnem megszámlálhatatlan vagyonát a német hadseregére hagyta.

— TOVÁBB TART A TÉLI IDŐJÁRÁS FINNSORSZÁGBAN. Helsinkiből jelentik: Finnországban az időjárás május második felében sem javult. A most elmúlt hét elején még országos havazások voltak és egyes helyeken 35–40 centiméteres hótakaró borította ismét a vetéseket. Később esős fordult az időjárás, ami módfelett akadályozza a tavaszi munkák megkezdését. A tavaszi búzát és zabot Délfinnsországban, még fele részben sem vetették el. A terméskilátásokat döntően befolyásolja majd az, vajjon a következő napokban végre melegebbé válik-e az idő.

— AZ ISTENTELÉN SZTALIN NEVÉRE KERESZTELK A CSÜPP KIS BAMBINÓKAT. A nápolyi anyakönyvi hivatal közleményt jelentetett meg az újságokban, hogy a jövőben engedélyezik fiúk részére a „Giuseppe-Stalin“, leánykák részére a „Giuseppina-Stalina“ kettős nevet.

— KUTYÁK ÉS ZSIDÓK SZÁMÁRA TILOS A BEMENET KANADÁBAN. Egy Shapire nevű zsidó katona a Michigan-i partján szobát akart venni magának egy csinos kis szállodában. Mikor belépett a hallba, a portás nagyon udvariasan kézenfogta és kivezette az ajtó elé, ahol egy táblán ez a felírás volt olvasható: „Kutyák és zsidók számára tilos a bemenet“.

— SZENTJÁNOSKENYÉR-MAGLSZIK, MINT A GYÜMÖLCSIEK KOCSONYÁSÍTÓ ANYAGA. A földművelésügyi miniszter 1944 december 31-ig terjedő időre megengedte, hogy a szentjánoskenyérmaglisztet a gyümölcsieket és gyümölcsieket és mölcsieket és gyümölcsieket kocsonyásító anyaggyártásánál kocsonyásító anyagként használhassák. A vonatkozó miniszteri rendelet a hivatalos lap keddi számában jelent meg.

Felsődunántúli

HÉTFŐ.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Kardos Árpád.

Németországi főmunkatárs:

Farsky Tibor.

Kiadja Fidelitas Lapkiadó

Vállalat kft.

Nyomatott:

varganyi Máté Ernő

könyvnyomdájában, Sopron.